

**Ο ΝΟΥΜΑΣ,
ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ**

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα ἀρ. 10.—Γιὰ τὸ ἔξω-
τερικὸ φρ. χρ. 10
20 λεφτά τὸ φύλλο λεφτά 20

ΠΟΥΛΙΕΤΑΙ: Στὰ κιόσκια τῆς Πλατείας
Συντάγματος, Ὁμόνοιας, Ὑπουργείου Οἰ-
κονομικῶν, Σταθμοῦ Τροχιοδρόμου (Ὁ-
φθαλματρειῶν) Σταθμοῦ ὑπογείου Σιδηρο-
δρόμου (Ὁμόνοια) στὸ καπνοπωλεῖο Μανω-
λακάκη (Πλατεία Στουρνάρα, Ἐξάρχεια),
στὸ βιβλιοπωλεῖο «Ἐστίας» Γ. Κολάρου.
Στὸν Πειραιᾶ: Καπνοπωλεῖο Γ. Σηροῦ.
ὁδ. Βουβουλίνας ἀρ. 1, σιμὰ στὴν Τροῦμπα
Ἡ συντρομὴ πλερώνεται μπροστὰ κ'
εἶναι ἐνὸς χρόνου πάντα.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Κ Α Ι

ΠΡΑΜΑΤΑ

ΠΟΤΕ

του δὲ χαιρετήσῃ τὴ σημαία. Στρατιωτικὸς δὲν εἶτανε
γιὰ νᾶναι ἐποχρωσμένος νᾶν τὴ χαιρετήσῃ. Τούς
ἄλλους πάλι, τούς πολίτες, πού τὴ χαιρετούσανε, τούς
ἔλεγε θεατρίνους. Βρᾶ ἀδερφέ, κι ἂν τὴ χαιρετοῦν,
τὸ κάνουν γιὰ νὰ δείξουν, σ' ὄσους τούς βλέπουν,
πὼς εἶναι πατριώτες. Ὑποκρισία, λέει, καὶ στὴ ση-
μαία, καθὼς καὶ στὴν ἐκκλησιά με τίς ψευτομετά-
νιες. Πιστεύεις σὲ θεό; Δὲν εἶναι ἀνάγκη καὶ νᾶν τὸ
τελαλήσεις. Πιστεύε το μέσα σου. Τὸ ἴδιο καὶ με τὴ
σημαία.

"Ἐπειτα ὁ φίλος σὰ νὰ ντρεπότανε καὶ λίγο. Ἡ
σημαία, ἔλεγε, συμβολίζει τὸ ἔθνος. Νὰ χαιρετᾷς
τὸ ἔθνος ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά, κι ἀπὸ τὴν ἄλλη νᾶν
τὸ βρίζεις με τὸ φέρομό σου, πού ὁ διόλογος τὰ
φέρει τις περισσότερες φορές νὰ εἶναι ἀνιευθικό,

λατρείας τοῦ ματιοῦ πρὸς τὴ μορφή, γνώρισμα χα-
ρακτηριστικὸ τῶν προγόνων τους, ἐπιμένουνε με ὅλα
τους τὰ δυνατὰ στὴ θωριά τὴν πανάρχαια καὶ
συνθηματικὴ τῆς λέξης, γυρεύοντας νὰ κρατήσουν,
μαζὶ με τὸ φόρεμα, καὶ τὴν ἀρχοντιά της. "Ἄς εἴ-
μαστε συγκαταβατικοὶ πρὸς αὐτούς ἡμεῖς πού με
τόσο πάθος φιλονεικοῦμε ἰδῶ γιὰ τὸ ὀρθογραφικὸ
ζήτημα.

Γ'.

Καὶ ὅμως, ἀπὸ τὸν ἀρχαῖο καιρὸ, κάτι ἄλλο
καλοδεχτήκε στὴ γλῶσσα. Πλήθυναν οἱ ἀδιάνκοποι
καλόφωνοι ἤχοι, λιγότεψε ὁ φωνητικὸς χρωματι-
σμός, ἀπλώθηκε ὁ ἰωτακισμός. Κ' ἔτσι ἡ νέα λα-
λιά πῆρε κάτι τι—πὼς νὰ τὸ πῶ—πιὸ κυματιστὸ
καὶ πιὸ λεπτὰ χρωματισμένο, κάτι τι σὰν ἕνας πέ-
πλος μελαγχολικὸς πού βρίσκεται μέσα στὸν και-
νούριο ἑλληνικὸ νοῦ καὶ πού φαίνεται σὰ νὰ κἀνῃ
πιὸ μουσικὴ τὴ σκέψη, ἀντὶ νὰ τὴν κρατᾷ λαμπε-
ρόχρωμη γιὰ τὰ μάτια, σύμφωνα με τὰρχαῖα. Πέ-
ρασε ἀπὸ κεῖ ἡ ἀνατολίτικη θάλασσα.

Τὰ πρόσφατα λυρικά ποιήματα τοῦ Πέτρου Βα-
σιλικοῦ λαμπρὰ τήνε δείχνουν τὴν ἀλήθεια αὐτὴ,
τόσο στὴ γλῶσσα, ὅσο στὸ ρυθμὸ καὶ στὴν προσφωδία.

δὲ γίνεται. Χαιρετῶντας τὴ σημαία του, εἶναι τὸ ἴδιο
σὰ νᾶν τὸ κοροϊδεύεις.

Τὴν περασμένη Κυριακὴ, κοντὰ τὸ μεσημέρι,
καθότανε ὁ φίλος με δυὸ ἄλλους τοῦ Ζαχαράτου
ἀπόξω, στὸ Σύνταγμα. Μιλούσανε γιὰ τὴ Ζαχαρί-
τσιανη, ἤσυχια καὶ κρημνιστά. Ἄντὸ κάνανε οἱ Βουργά-
ροι τόσα χρόνια, αὐτὸ ἀρχινήσανε νὰ κάνουνε καὶ
μεῖς τώρα. Μαχαίρι στὸ μαχαίρι. Νὰ λοιπόν Ζοῦμε
κ' ἡμεῖς. Δὲ μποροῦν πιά νὰ μᾶς κατηγορήσουν
γιὰ ψόφιους, ὅτε γιὰ λογάδες. Με μιὰ Ζαχαρί-
τσιανη τούς ἀναγνώσανε νὰ μᾶς λογαριάζουνε δῶ
κι ὀμπρός. Καὶ θὰ καταφέρουμε κι ἄλλα μεγαλύ-
τερα. Τὸ ἔθνος μπορεῖ νᾶχει τὰ στραβά του, μὰ ἡ
φυλὴ μας ζεῖ καὶ θὰ ζήσει.

"Ἐλεγον κι ἄλλα. Πάντα ἤσυχια. "Ὅχι με θυμούς
καὶ με φωνές. Σὰ νὰ κρινανε κανένα βιβλίον.

Ἐκείνη τὴ στιγμή πέρασε καὶ ἡ μουσικὴ συνο-
δεύοντας τὴ φρουρὰ πού πήγαινε στὸ Παλάτι. Ὅλοι
σηκωθήσανε νὰ χαιρετήσουν τὴ σημαία μας Σημιό-
θηκε κι ὁ φίλος. "Ἐβγαλε τὸ κἀπέλλο του καὶ στά-
θηκε με σεβασμὸ ὡς πού πέρασε κι ὁ τελευταῖος
στρατιώτης. Δὲ ντράπηκε νὰ χαιρετήσῃ τὴ σημαία
του κἀνῃ τὴ μέρα, ὅτε κατηγορήσει γιὰ θεατρίνους
τούς ἄλλους πού τὴ χαιρετήσανε.

— Νὰ, ἔλεγε ὕστερα, πού κ' ἡ σημαία μας
ἀπόχτησε ἀνθρώπους ἄξιους νᾶν τὴ χαιρετοῦνε!

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ

τῆς Δικαιοσύνης, λέει, ζήτησε νὰ μάθει σὲ ποιούς
δήμους πρέπει νὰ καταργηθοῦν τὰ Εἰρηνοδικεῖα καὶ
σὲ ποιούς εἶναι ἀνάγκη νὰ προστεθοῦνε κι ἄλλα,
γιατὶ αὐτὰ πού εἶναι σήμερα δὲ φτάνουνε.

Τὶς πληροφορίες τίς ἐζήτησε ἀπὸ τοὺς Εἰσαγγε-
λέπδες, μὰ θὰν τίς δώσουνε οἱ βουλευτᾶδες. Ὅποια
ἐπαρχία ἔχει Ὑπουργικὸς βουλευτᾶδες, ἀπόδειξη
πὼς ἔχει ἀνάγκη κι ἀπὸ περισσότερα Εἰρηνοδικεῖα.
Κι ὅποια ἔχει ἀντιπολιτευόμενους, μπορεῖ νὰ περάσει
καὶ δίχως αὐτὴ τὴν περιττὴ πολυτέλεια.

"Ἔτσι γίνεται πάντα καὶ δὲ μπορεῖ νὰ γίνει
τώρα ἀλλιῶτικα.

ΑΠΟ ΜΙΑ

περιγραφή τῆς παράστασης τῆς Ἀντιγόνης πού δη-
μοσιεύτηκε στὸν Παρισιανικὸ «Χρόνος» μάθαμε ἕνα
χαριτωμένο ἀνέκδοτο πού ἰνδιαφέρει πολὺ τὸ Μιστρι-

ώτη καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ψευτοαρχαιολάτρηδες.

Μιὰ φορὰ πού κάπια ταραχὴ συνέβηκε στὴ
Θήβα ἕνας πολιτευόμενος Θηβαῖος γιὰ νὰ ἡσυχά-
σει τὰ πράματα ἄρχισε νὰ βγάξει λόγο. Πρῶτα
πρῶτα ἀπάγγειλε με πόζα τοὺς πρώτους στίχους
ἀπὸ τὸν «Οἰδίποδα τύραννο» τοῦ Σοφοκλῆ: Ὁ
τέκνα, τοῦ πάλαϊ Κἀδμου νέα τροφή!...

Καὶ μόλις τέλειωσε τὴ φράση, κάποιος Θηβαῖος
χωριάτης τοῦ φώναξε:

— Τί εἶν' αὐτὰ πού μᾶς λές; Πότε θὰ πάψεις
νὰ μιλάς Γερμανικά;

Ὁ χωριάτης αὐτός, δὲν τόχει γιὰ τίποτα νὰ
μᾶς πεῖ ὁ Μιστριώτης, πὼς εἶτανε βαλμένος... ἀπὸ
τὸν κ. Ρεῖνᾶχ γιὰ νὰ ἐξευτελίσει τὴν ἑταιρία πρὸς
διδασκαλίαν ἀρχαίων δραμάτων!

ΚΑΛΟ

σημάδι κι αὐτό, ἀφοῦ ἄρχισε καὶ μέσα στὴ Βουλὴ
νὰ λέγεται ἡ Ἀλήθεια. Στὴ συνεδρίαση τῆς Τρί-
της ὁ βουλευτῆς Ἑρμιονίδας κ. Ρέπουλης τὰ εἶπε
παστρικά καὶ ξάστερα καὶ θὰ μᾶς δώσει τὴν ἄδεια
νὰ μεταφράσουμε μερικὰ χρυσὰ λόγια του σὲ γλῶσσα
ἀνθρωπινὴ γιὰ νᾶν τὰ νιώσουν κ' οἱ Κρανιδιώτες πού
τιμηθήσανε βγάζοντας τὸν βουλευτὴ.

— Εἶναι καιρὸς νὰλλάξουμε, φώναξε. Ἴσα με
τώρα πολιτευτήκαμε ὅλοι ἐχὶ σύμφωνα με τὴ συνεί-
δησή μας καὶ με τίς ἐθνικὲς παράδοσες καὶ προσ-
δοχίες. Δὲν ἔχουμε κανένα δικαίωμα νὰ μιλάμε γιὰ
στρατὸ καὶ γιὰ στόλο, ἀφοῦ σαράντα ἀλάκερα χρό-
νια δὲν καταφέραμε νὰ στερεώσουμε τὴν τάξη καὶ
νὰ καθαρίσουμε τὴ χώρα μας ἀπὸ τοὺς φυγόδικους
καὶ τοὺς ζωοκλέφτες. Δὲν ἔχουμε δικαίωμα νὰ μι-
λάμε γιὰ ἐξωτερικὴ ἀμυνα, ἀφοῦ δὲν τὰ καταφέραμε
νᾶχουμε ἐσωτερικὴ διοίκηση. Πού θὰ στηριχτοῦμε
γιὰ νὰ ἀνορθώσουμε τὰ οικονομικά μας καὶ νὰ ἐτοι-
μάσουμε γιὰ πόλεμο τὴ χώρα μας; Ὅλα εἶναι σά-
πια καὶ σὲ σάπια χῶματα δὲ θεμελιώνονται τὰ
ἔθνη. Ὅλοι φταίμε γι αὐτό, κ' ἐκεῖνοι πού κυβέρνη-
σαν ἴσα με τώρα τὴ χώρα κ' ἐκεῖνοι πού τὴν κυβερ-
νοῦν. Μὰ κι ἂ λείψει αὐτὴ ἡ Βουλὴ κ' ἡ ἄλλη, κ'
ἡμεῖς, τὸ ἔθνος πρέπει νὰ ζήσει καὶ θὰ ζήσει στοὺς
αἰῶνες!

Ὁ κ. Ντεληγιάννης ἀπαντῶντας στὸν κ. Ρέπου-
λη, εἶπε πὼς τὰ λόγια του δὲν εἶχαν καμιὰ βάση.
Βεβαιότατα. Βάση ἔχουν μονάχα οἱ ψευτοεπαγγε-
λίες του καὶ τὰ κομματικά του τερτίπια.

Καὶ βέβαια θὰ εἶτανε ἀξιολύπητο πρᾶγμα ὁ
δημοκρατικώτατος λαὸς τῆς γῆς νὰ καταντήσῃ καὶ
τίς ἐφημερίδες του νὰ μὴ μπορῆ νὰ τίς διαβάξῃ εὐ-
κολα. Ὅλος ὁ τύπος, ὅλη ἡ Παιδεία ἐνεργοῦνε με τὴν
καθαρεύουσα. Ἀῦριο, χωρὶς ἄλλο, θὰ ἐνεργήσουνε με
τὴ μιχτὴ γλῶσσα. Στοχαζομαί πὼς ἂν ἡ πολιτικὴ
κατάσταση πολὺ ἐπηρεάζῃ τὴ γλωσσικὴ ἀνάπτυξη,
μπορεῖ νὰ γίνῃ καὶ τὸ ἀντίθετο.

Καὶ ἂν ἀληθινὰ ἡ Ἑλλάδα ὀρέγεται νὰ ξανα-
βρῆ κάποια δύναμη καὶ χάρη, πρέπει πρῶτα νὰ
ξαναποχτήσῃ τὴν ἠθικὴ τῆς ἐνότητος, μέσα στὴ
θαυμαστὴ ζωντανὴ τῆς γλῶσσα, καὶ νὰ μὴ τὴ
σπαταλεῖ σὲ ἀνωφέλευτα γυρίσματα πρὸς τὰ περα-
σμένα. Εἶναι ἀλήθεια πὼς κ' οἱ ὀπαδοὶ τῆς καθα-
ρεύουσας γιὰ τὴν ἴδια αὐτὴ ἐνότητα ἔχουν τὴν
ἀξίωση πὼς δουλεύουν. (Πατρίδα, θρησκεία, γλῶσ-
σα, ἕνα εἶναι).

"Ἄς συμφωνήσουν οἱ κυβερνήτες γιὰ τὸ ζήτημα
τῆς γλῶσσας με ὅλο τὸν ἑλληνικὸ λαὸ, καὶ θὰ γίνῃ
ἕνα μεγάλο βῆμα προοδευτικὸ. Γιατὶ οἱ ἰδέες δὲν
μποροῦνε νὰ κατέβουνε στὸ λαὸ παρὰ φερμένες με
μιὰ γλῶσσα πού νὰ τήνε μιλάνε, νὰ τὴν καταλα-
βαίνουν καὶ νὰ τὴν αἰσθάνωνται ὅλοι. Αὐτὸ εἶναι
πού στοχαστήσανε καὶ οἱ γενναῖοι τοῦ «Νουμά» ἰδρυ-
τές καὶ ὅμως ὁ «Νουμάς» μπορεῖ νὰ μὴν ἔχη φτά-

Η «ΕΣΤΙΑ»

της περασμένης Τρίτης παρακάλεσε μ' ένα όμορφο άρθρουδάκι της την Πριγκιπέσσα Σοφία νά φροντίσει νά μή ρημαχτούν και φέτος τά δάση για νά στολιστούνε σήμερα γιορτάσιμα οι στρατώνες, όπως γίνεται κάθε χρόνο. Οι σημαίες φτάνουν, είπε πολύ σωστά ή «Εστία», κ' είναι περιττός κάθε άλλος στολισμός.

Η καλή μας Πριγκιπέσσα που αγαπάει και προστατεύει τὰ ἑλληνικά δάση, θά συγκινηθεῖ ἀπό τή σύσταση τῆς «Εστίας» και τόχουμε γιά βέβαιον πώς ἄ δέν καταφέρει τίποτα για φέτος, του χρόνου όμως ὀρισμένα θά ἐμποδίσει τὸ ἀδικιολόγητο αὐτὸ συνήθιο.

Ἄν εἶναι ἀπαραίτητο νά γιορτάζουν οι στρατιώτες τὸ Πάσχα κάτω ἀπὸ πεύκα, μποροῦν ἀξιόλογα ἀντὶ νά φέρουν τὰ δάση στους στρατώνες, νά μεταφέρουν τους στρατώνες τους στὰ δάση αὐτῆ τῆ μέρα. Ἔτσι τὸ Πάσχα γιορτάζεται ἡμερώτερα.

Ἡ Κοινή Γνώμη

ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΑ ΓΛΩΣΣΙΑ

Φίλτατε «Νουμά»,

Ἐδιάβασες τὰ «Παναθηναία» τῆς 31 τοῦ Μάρτη, ὅπου ὁ ταχτικὸς ἀναγνώστης σου και πιστὸς ἀποστηθιστὴς τῶν ὧσων γράφεις κ. Γρ. Ξενόπουλος, μιλάει για τὸ Ρομάντσο του Ψυχάρη «Ζωὴ και Ἀγάπη στη Μοναξιά»; Ἐγὼ τὰ διάβασα και—ἀφοῦ μονάχος του τὸ ζητάει—σάν χριστιανὸς τότε λυπῶμαι για τὰ ὅσα ἔγραψε. Δὲν εἶμαι καθόλου κακὸς ἄνθρωπος και γι' αὐτὸ μὲ πίκνει λύπησιν ἀληθινὴ ἄμα βλέπω κενὴν ἀγαθὸν χριστιανὸν νά... σοβαρεύεται. Ἐβρεις βέβαιον πὼς ἡ σοβαρότητα, και στὸν κριτικὸν ἀκόμα περισσότερο, ζυγώνει στὸ γελοῖο ὅπως λένε κ' οἱ φίλοι του κ. Ξενόπουλου Φραντζέζοι. Ἐχω τὴ μονομανία νά πολυδιαβάω και νά παρακολουθῶ τὴν ἐργασία ὄλων τῶν δικῶν μας πού ἀνκατελύνονται στὰ γράμματα, και ἀκόμη νά προσέχω στὸ τί λένε κ' οἱ ἄλλοι για τὸν καθένα ἀπ' αὐτούς. Κ' ἔτσι ξέρω ὅτι μιὰ φορὰ ὁ κ. Ξενόπουλος ἐπερνούσε—και

σει τὴν κυκλοφορία του «Συλλόγου πρὸς διάδοσιν ὠφελίμων βιβλίων». Ὅπωςδήποτε ἡ Ἑλλάδα, γελασμένη για μιὰ στιγμή ἀπὸ τὴν πολιτικὴ της, ἄρχισε κάπως νά τοῦς ὑποπτέυεται τους πρώτους της δασκάλους, τους γάλλους. Ἡ Γερμανία εἶναι τῆς μόδας; μὰ πρέπει νά πούμε και τὸ δικὸ τῆς γειτόνισσας μας. Ἐξαιρετικὴ δασκάλισσα στὰ στρατιωτικά, ἔχει ὅμοια και φωτισμένους ἀνθρώπους, κηρυγμένους πρόμαχους τῆς δημοτικῆς γλώσσας, σάν τὸν Κρουμπάχερ και σάν τὸ Dieterich. Ἐγὼ πιστεύω πὼς οἱ Ἕλληνες θά αἰσθάνονται πάντα πὼς εἶναι σιμώτερα σ' ἐμᾶς πρὸς σὲ κάθε ἄλλο ἔθνος, μὲ τὰ αἰσθήματα, μὲ τὸ χαρακτήρα, μὲ τὴν ἀγάπες. Ἀκόμα και τὸ ζετύλιμα τῆς νέας γλώσσας τὸ ἀναλυτικὸ φανερὰ νυρίζει πρὸς αὐτὸ τὸ σημάδι, μὲ ὄλο πού συχίνεται ἡ γλώσσα αὐτῆ τὰ ἀφρημένα μας νεολατικὰ.

Ἡ Ἑλλάδα πρέπει νά προσπαθήσῃ νά ξαναβρῇ τὸν δαυτὸ της. Ἀπὸ τώρα, ἂν νιώθῃ μέσα της τὴν ἐνέργεια και τὴν ἐξυπνάδα πού ἡς ταιριάζει, μπορεῖ νά σαρώσῃ ἀπὸ πάνω της ὄλους τους σχολαστικούς, και ὄλο τὸ συρφετὸ, πού τώρα μὲ τὸ ἕνα και τώρα μὲ τὸ ἄλλο, τὴν κρατᾶει σὲ παντοεινὴ διανοητικὴ σκλαβιά.

Κανείς δὲν κάνει μήτε πού ξεκάνει μιὰ γλώσσα.

τὸθελε και ὁ ἴδιος—για κριτικὸς moderniste μὲ κάποιες γραφίματά του ὅμως τώρα στὰ τελευταία χρόνια θέλησε νά πάρῃ, και τὸν πῆρε μὲ τὸ σπαθὶ του, τὸν τίτλο του enfantin κριτικὸς. Δὲ μὲ πιστεύεις; Για πρόσεξέ με και θά μὲ πιστέψῃς, ὅπως θά μὲ πιστέψῃ πρώτα—πρῶτα ὁ ἴδιος ὁ κ. Ξενόπουλος. Λέει μέσα στὸ—ἄς τὸ πούμε ἔτσι ἀφοῦ τὸ θέλῃ—κριτικὸ ἔθρο του: «Τὸ βιβλίο του κ. Ψυχάρη εἶναι παιδαγωγικὸν ὑπὸ ἑννοίαν ὑψηλοτέραν» και παρακᾶτου: «Ἡ βᾶσις, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐστήριξε τὴν ψυχολογίαν τῆς μοναξιάς, εἶναι ἀληθινὴ, σχεδὸν (τὶ πετυχημένο αὐτὸ τὸ σκεδὸν!) ἐπιστημονικὴ.» Καὶ ὅμως δὲ διστάζει νά πῇ σὲ λίγο, ὅτι ὁ κ. Ψυχάρης του φαίνεται ψεύτικος ψυχολόγος; γιατί;—Ἡ λογικὴ πού κρύφτηκε και τόσο δυσκολόβρετη ἔγινε για τὸν κ. Ξενόπουλο; Γιατί, λέει, τὸν κάνει νά σιέφτεται και νά συζητῇ και ἀδιάφορον ἂν εἴμπορῇ νά δευχθῇ διὰ συλλογισμῶν ἀληθινώτερων.» Ἡ ψυχολογία του κ. Ψυχάρη (πρόσεξε: εἶπε παραπάνου πὼς εἶναι ἀληθινὴ και ἐπιστημονικὴ) φαίνεται αὐθαίρετος, φανταστικὴ.» Πιστεύεις τώρα, ὅτι ὁ κ. Ξενόπουλος εἶναι κριτικὸς enfantin; Σταματῶ γιατί δὲ θέλω νά πῶ πολλά. Πολλά εἶπε—και ἄλλοίμονο! πάντα λέει—και ὁ κ. Ξενόπουλος και δὲν εἶναι σωστὸ νά πικρῶμε τὰ ξένα δικαιώματα. Λέει κάμποσα και (για τὴ γλώσσα, μιλεῖ και για λέξεις. Ἐγὼ δὲ θά πῶ τίποτα, γιατί δὲ θέλω νά μὲ λυπηθοῦν οἱ χριστιανοί. Τὶ διάολο! εἶναι ἀνάγκη νά γίνουμε ὄλοι ἀξιολύπητοι;

Δικός σου.

Ὁ Κόντε-Βαλέρης

ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ ΜΑΣ

Φίλτατε Νουμά,

Διαβάζω στὸν «Ἀγῶνα» τώρα τελευταία τὴν ἀπάντησιν του κ. Σκιαῖ στὴν ἐπίκρισιν του Γλωσσικοῦ του βιβλίου, πού δημοσιεύτηκε στὸ «Νουμά» ἀπὸ τὸν κ. Σπ. Ἀναστασιάδη. Δὲ σκοπέω νά πῶ τίποτα γι' αὐτῆ, ἐπειδὴ δὲν ἔχω καμιά ὄρεξιν νάνακατέβουμαι σὲ συζητήσεις και μὴν τρομάξῃς. Αὐτὰ ἄς τὰ ξεπερδέψουνε κείνοι πού τὰ μεπερδέψανε. Θέλω νά πῶ ὅμως κάτι για ἕνα πρᾶμα, πού ἐλπίζω, ὅτι θά τὸ προσέξῃς και του λόγου σου. Εἶδα στὴν ἀπάντησιν του κ. Σκιαῖ νά γίνεται λόγος για τύπους τῆς μιᾶς και τῆς ἄλλης γλώσσας; ἐκεῖ πού ὁ κ. Ἀναστασιάδης λέει ὅτι δὲν ξέρει ποῖον τύπο τῆς καθαρεύουσας νά πάρουμε για σωστὸν: τὸ ἔχουν ἢ τὸ ἔχουσι

Πρῶτα πρῶτα τὴν ἀκοῦς νά μουρμουρίζῃ και νά κελαιδῇ στὰ χεῖλια του λαοῦ καθὼς λέει και ὁ Σολωμὸς στὸ θαυμαστὸ ἀτέλειωτο διάλογό του: «Ἐποτάξου πρῶτα στη γλώσσα του λαοῦ, για νά τὴν ὑποτάξῃς ὕστερα ὁ ἴδιος.»

«Τὶ ἀνακατόνεται λοιπὸν οἱ ξένοι;» Ὅθ᾽ μποροῦσαν νά πούνε οἱ Ἕλληνες, ἀνίσως κ' ἐπιμέναμε μονάχα στὴς μαρτυρίες και στὰ λόγια τῶν θεωρητικῶν τῆς Γραμματικῆς, μολονότι πολλοὶ ἀπ' αὐτούς, και ἀπὸ τὸ γένος τους ἀκόμα, πού εἶναι ἑλληνικό, ἔχουν δικαίωμα νά συμβουλεύουν.

Μὰ ποῖος θά φιλονεικῇ τὸ ἀξίωμα του Σολωμοῦ; Ἄς ἀγαπᾷ ἡ Ἑλλάδα μὲ πάθος και ἄς λατρεύῃ τὰ ἠρωϊκὰ περασμένα της, και τότε θά αἰσθανθῇ τί τῆς λείπει, και ὅτι ἡ φιλονεικία για τίς λέξεις δὲ γεννάει πάντα τίς ἰδέες μήτε και πού διδάσκει πὼς νά γίνουν πράγματα. Στὰ οὐσιαστικά της, ἡ σημερινὴ γλωσσικὴ Ἑλλάδα μοιάζει ἴσως τῆ Γαλλία του 16ου αἰῶνα. ἄς τὴν ὑψώσῃ πρὸς τὴ ζωὴ και πρὸς τὴν Ὁμορφίαν κάποιον γενναῖον πάθος, και τότε θά βρεθῇ σὲ μιὰ Ἀναγέννησιν. Μὲ τὴν ἀπόφασιν νά γίνῃ και νά μείνῃ ρωμαϊκὴ, ἡ Ἑλλάδα θά πλουτισθῇ μὲ ὄλους τους θησαυροὺς πού μπορεῖ νά τῆς δώσῃ ὁ ἀρχαῖος κόσμος. Δὲν ξαναστυλῶνται οἱ ἀρχαῖοι ναοί, ὅμως μπορεῖ κανείς νά ὠφελθῇ

και ὁ Σκιαῖς ἀπαντᾶει μὲ τὸ ἴδιο ἐπιχείρημα λέγοντας ποῖον τύπο ἀπὸ τὴ δημοτικὴ νά δεχτοῦμε για σωστὸ: τὸ θά γράψῃς ἢ θά γράψῃς. Καὶ τὸ ἐπιχείρημά του τὸ παίρνει ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸ «Νουμά». Αὐτὸ μ' ἔκανε νά σκεφτῶ λίγο και νά σοῦ φανερώσω τὴν ἰδέαν μου.— Ἀδὲ θαρρεῖς πὼς θάταν καλὸ νά συμφωνήσουν τουλάχιστο ὄλοι ὅσοι γράφουν στὸ «Νουμά» σὲ μερικὰ σημεῖα και νά κρατήσουνε μιὰ για πάντα ὁμοιόμορφους τύπους, σὲ κάποιες λέξεις πού συχνότερα χτυπᾶνε στὸ μάτι;» Τὸ ξέρω, πὼς εἶναι δύσκολο ἀκόμα νά νομοθετηθῇ ἡ ὀρθογραφία στη γλώσσά μας, και ἀκόμα δυσκολώτερο, γιατί ὄλοι μας θέλουμε νά κἀνομε τὸ σοφὸ και τὸ δάσκαλο και νάκολουθοῦμε καθένας δικὴ μας γραμματικὴ. Μὰ τέλος πάντων ἐκεῖ πού ἡ συνεννόησιν εἶναι εὐκόλη, ἄς γίνῃ κάτι για νά μὴν πολυφαίνεται αὐτῆ ἡ ἀναρχία στη γλώσσιν: Ἄξερνα στὸ ἀναφορικὸ «πῶς». Ἄλλοι τὸ γράφουνε—τὸ παράδειγμα τὸ παίρνω ἀπὸ τὸ ἴδιο φύλλο—μὲ ὀξεῖα και ἄλλοι μὲ περισπωμένη. Τὸ ἴδιο και τὸ ἀναφορικὸ «ποῦ». Τὸ «εἶναι»: ἄλλοι εἶναι και ἄλλοι εἶνε. Τὸ δεῦτερο και τὸ τρίτο πρόσωπο τῆς ὑποταχτικῆς ἄλλοι τὸ γράφουν μὲ η και ἄλλοι μὲ ει. Καὶ σὲ μερικὰ ἄλλα πού ἐσεῖς οἱ ἴδιοι θά τὰ ξέρετε καλύτερα ἀπὸ μένα. Νά και ἄλλο ἕνα. «Καλύτερα ἢ καλύτερα;» γιατί και μὲ τίς δύο γραφῆς τὸ βλέπω στὸ «Νουμά». Σ' αὐτὰ ἀπάνου, θαρρῶ πὼς δὲ θά ἦταν ἄσκημο νά συμφωνούσατε και νά δεχόσαστε ἕνα τύπο, για νά μὴ μπορῇ νά μᾶς πῇ και κανένας τίποτες. Ἄ θέλῃς ρίξε τὴν ἰδέαν ποῖος ξέρει τί μπορεῖ νά βγῇ.

Ἐνας μεπερδεμένος.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

— κ. Περίεργο. Ὁ «Ἐσπερινὸς» γλωσσολόγος κ. Γλάρρρ κάνει πὼς δὲν καταλαβαίνει ὅσα δὲν τονε σφερῶνουν. Ἔτσι τῶκανε και μὲ τὸ ἀνοῦσιον ἐπίγραμμα για τὸν κ. Βαρλέντη πού δημοσιεύσαμε στὸ περασμένο φύλλο. Ἄν εἴταν ἄνθρωπος μὲ καλὴ πίστη, θά θυμόανε πὼς ἐδῶ και τρεῖς μῆνες δημοσιεύσαμε ἕνα ἐπίγραμμα σατυρικὸ για τὸν κ. Παλαμᾶ, σταλμένο ἀπὸ τὴν Κυπριασίαν, πού μᾶς τῶδωκε ὁ ἴδιος ὁ κ. Παλαμᾶς! Περιττὴ κάθε ἄλλη ἐξήγησιν.— κ. Ζ. Ἐλ. Βρίσκετε, λέτε, ἀμερικὰ ψεγάδια στους «Ζωντανούς και Πεθαμένους»; Νὲν τὰ γράψετε, νά μᾶς τὰ στείλετε και θὰν τὰ δημοσιεύουμε μὲ μεγάλη εὐχαρίστησιν. Αὐτὸ μᾶς ἔλειπε τώρα, νά ἐνθουσιαζόμεστε μονάχα μὲ τὰ παινέματα!— κ. Ν. Σπμ. Καλὸ. Θά δημοσιευθεῖ.— κ. Παραξενόπουλο. Ὅχι, δὲ κ' ἔτσι! Πάντα καλὸ κάνει λίγο νερὸ στὸ κρασί. Ἄς λένε. Αὐτοὶ θά βαρεθοῦνε, ὄχι ἐμεῖς πού τους ἀκοῦμε και διασκεδάζουμε.

ἀπὸ τὴν ἀρχιτεχτονικὴ τους για νά χτίσῃ ἄλλους ναοὺς, ταιριάζοντάς τους πρὸς τίς νέες ἀνάγκες.

Μὰ και για τί ἄλλο θά χρησίμευε τὸ παρθένο μάρμαρο πού μένει θαμμένο στὰ ἑλληνικὰ βουνά, παρὰ για νά σκαλιστοῦνε τὰ καινούρια ἀγάλματα μὲ τους σκορπισμένους και κομμένους ἀπὸ τώρα ὄγκους στους κάμπους της ἀπάνου τους γιομάτους ἀπὸ ἐρείπια;

D. ASTÉRIOTIS

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΛΙΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ ΝΕΥΡΟΛΟΓΟΣ

ΥΦΗΓΗΤΗΣ ΕΝ ΤΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ

ΟΔΟΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 82

ΔΕΥΞΕΤΑΙ 3—5 Μ.